

Круглий стіл

«Нове покоління на порозі дорослого життя: цінності, життєві плани, вибір професії»

20 січня 2012

**Інститут соціології НАН України
(вул. Шовковична, 12)**

Організатори:

**Інститут соціології НАН України,
Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва**

Учасники:

- **Бекешкіна Ірина** – старший науковий співробітник Інституту соціології НАН України, директор Фонду «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва
- **Бойко Наталя** – старший науковий співробітник Інституту соціології НАН України
- **Васьківська Галина** – старший науковий співробітник Інституту педагогіки Академії педагогічних наук
- **Гриневич Лілія** – координатор напрямку «Суспільство змін», Фронт змін
- **Злобіна Олена** – завідувач відділу Інституту соціології НАН України
- **Зоткін Андрій** – старший науковий співробітник Інституту соціології НАН України
- **Касьянов Георгій** – директор освітніх програм МФ «Відродження»
- **Кисла Анна** – доцент Інституту соціології, психології та управління Національного університету ім. Драгоманова
- **Корсаков Володимир** – науковий співробітник Інституту педагогіки АПН
- **Косянчук Сергій** – аспірант Інституту педагогіки АПН
- **Лавриченко Наталя** – перший заступник директора Інституту педагогіки АПН
- **Олійник Олександр** – старший науковий співробітник Інституту педагогіки АПН
- **Оробець Леся** – народний депутат України
- **Паращевін Максим** – старший науковий співробітник Інституту соціології НАН України
- **Резнік Олександр** – старший науковий співробітник Інституту соціології НАН України
- **Соболева Наталя** – старший науковий співробітник Інституту соціології НАН України
- **Шульга Микола** – заступник директора Інституту соціології НАН України

Питання до обговорення:

- З якими почуттями входить нове покоління у доросле життя? Які їх життєві плани? На що вони сподіваються? Вони оптимісти чи песимісти?
- Які професії хочуть мати випускники? Що впливає на їх професійний вибір?
- Яких навчальних предметів не вистачає старшокласникам?
- Сучасні вчителі та сучасні учні: у чому вони схожі, у чому відмінні?
- Школярі та Інтернет: чи відбулася загальна Інтернетизація шкіл?
- Школярі та алкоголь, школярі та наркотики: наскільки вони пов'язані?

Нове покоління на порозі дорослого життя

Загальнонаціональне дослідження випускників середньої школи 2012 року було проведено спільно співробітниками Інституту соціології НАН України та Інститут педагогіки НАПН України у вересні-жовтні 2011 року. Усього було опитано 10134 випускників та 1066 вчителів старших класів. Вибірка репрезентативна, розроблена на основі статистичних даних Держкомстату України, похибка вибірки у межах 3,2%.

Співкерівники проекту – доктор педагогічних наук Наталія Лавріченко, доктор соціологічних наук Олена Злобіна.

- На порозі дорослого життя у випускників переважають позитивні настрої: інтерес (65%), оптимізм (57%), надія (50%). У цьому прийдешнє покоління істотно відрізняється від дорослого населення України, у настроях якого значно менше виражений оптимізм (28%), ще менше інтерес (17%), натомість значно більше виражені негативні настрої (песимізм, безвихідь, тривога).
- Більшість випускників пишається тим, що вони є громадянами України (60%), не пишаються 15%. Таку саму позицію мають і вчителі. Водночас йти на певні жертви заради держави готові лише 3% і серед випускників і серед вчителів. Абсолютна більшість випускників (78%) і вчителів (83%) вважають, що це держава має більше піклуватися про людей. Готові виявляти ініціативу та самі піклуватися про себе 12% випускників і 11% вчителів.
- Основні життєві плани випускників традиційно полягають у тому, щоб створити сім'ю (59%), мати цікаву роботу, займатися улюбленою справою (44%), здобути гарну освіту (40%). Показово, що значна частина випускників (31%) планує зробити успішну кар'єру в суспільно-політичній або бізнесовій сфері, що є новою тенденцією у життєвих орієнтаціях учнів. У життєві пріоритети лише 12% випускників включили намір виїхати жити та працювати за кордон. Випускники досить оптимістично розцінюють сучасні можливості, котрими може скористатися молодь, вступаючи в самостійне життя. Вважають їх цілком достатніми або достатніми 36% учнів. Натомість серед учителів таких «оптимістів» лише 10%.
- Лише 0,3% опитаних учнів обирають як майбутню професійну спеціалізацію робітничі професії, 0,6% планують працювати у сільському господарстві й 1,7% у сфері обслуговування. Більшість випускників віддають перевагу наукам (природничим 25%, суспільно-політичним 16%, гуманітарним 14%). Бізнесом, менеджментом планують займатися 11%, творчі професії приваблюють 10%. Інженерна справа цікавить 7% випускників. Не визначилися зі своїм професійним майбутнім 4%. Найбільше на професійний вибір впливають поради батьків, родичів, консультації та настанови вчителів, Інтернет, роль якого для учнів істотно вища за інші ЗМІ.
- Якби сучасним випускникам несподівано поталанило отримати велику кількість грошей, то вони налаштовані вкласти їх у якусь солідну справу або заснувати власний бізнес (64%), дещо менше таких, хто витратив би ці гроші на власний будинок, автомобіль, інші дорогі речі для себе і своїх близьких (58%). На третьому місці за значущістю – здобуття гарної освіти у престижних закладах в Україні чи за кордоном, в яку вклали б гроші 40,8%. Понад чверть учнів (27%) заощадили б більшу частину коштів у банку.

- Головними чинниками, які сприяють досягненню людиною високого соціального становища в нашій країні, учні вважають впливових родичів (44%) та високий інтелект, здібності (42%), уміння іноді йти в обхід закону (36%), гарна освіта (35%), заможні батьки (35%), гарне здоров'я (33%), готовність іти на ризик (30%). Водночас для досягнення високого становища у розвинених країнах Заходу потрібно, на думку учнів, мати у першу чергу високий інтелект, здібності (61%), гарну освіту (59%), знання іноземних мов (43%), чесність, принциповість (33%), політичну грамотність (31%). Загалом учні вважають, що для досягнення успіху у розвинених країнах Заходу позитивні моральні якості набагато більш потрібні, ніж для успіху в Україні.
- Найбільш вагомими життєвими цінностями сучасні випускники вважають міцне здоров'я, сім'ю, благополуччя майбутніх дітей. Порівняно з учителями учні вище оцінюють важливість підприємницької ініціативи та участі у громадському і політичному житті. Натомість для них дещо менше важливі такі державницькі цінності, як незалежність України, демократичний розвиток країни, національно-культурне відродження, а також участь у релігійному житті.
- Загалом більшість випускників оцінює стан свого здоров'я як добрий (49%) та дуже добрий (15%), 31% вважає стан свого здоров'я задовільний і лише 3% – як поганий, а 1% – дуже поганий. Проте 25% учнів відповіли, що мають одне хронічне захворювання, а 6% – кілька хронічних захворювань. Головну причину, що заважає старшокласникам дотримуватися здорового способу життя, більшість учнів вбачають у власній ліні, браку сили волі та самоконтролю (72%) і бажанні «жити наповну», не обмежуючи себе (57%). В обмежених фінансових можливостях вбачають заваду для здорового способу життя лише 10% випускників.
- Більшість старшокласників (62%) вважає, що головною мірою на їхнє здоров'я впливає стиль життя (режим, харчування, фізична активність, звички тощо), на медицину покладають провину лише 3%. Палять 14% 17-річних школярів, вживають слабоалкогольні напої щомісяця 42% (6% – кілька разів на тиждень), вино, шампанське – 22%, міцні алкогольні напої – 8%. Особисто знайомі зі кількома учнями, які вживають наркотичні речовини, 20% школярів і ще 9% знають принаймні одного такого учня.
- Мають вдома Інтернет 82% учнів (серед учителів – 72%). А користувалися Інтернетом протягом місяця 95% випускників. В Інтернеті учні головним чином шукають інформацію для навчання та підвищення кваліфікації (72%), спілкуються в чатах, iCQ, соціальних мережах ("Однокласники", "В контакт" тощо) – 74%, знаходять й слухають та переписують музику, фільми (66%), шукають інформацію на теми, які їх цікавлять (кулінарія, автомобілі, спорт, живопис тощо) – 61%, знайомляться з останніми новинами, поточною інформацією (55%). Цікаво, що частина старшокласників (12%) відвідує сайти державних та громадських структур, а 16% здійснює покупки он-лайн.
- Найбільше задоволені школярі своєю підготовкою з таких предметів, як фізична культура (4.4 за 5-бальною шкалою), трудова підготовка (4.3), зарубіжна література (4.1), медико-санітарна підготовка (4.1), українська мова (4.1), українська література (4.1), географія (4.1), найменше – підготовкою з фізики (3.6), хімії (3.7) та іноземної мови (3.7).

- Якби школярам запропонувати обирати додаткові предмети для навчання, безумовну першість набрав предмет «основи психології» (54%), значна частина школярів обрали також автосправу (36%), та правознавство (32%). Християнська етика, що її впровадження в школу постійно пропонується, посіла у списку бажаних предметів останнє місце, набравши лише 7%.
- Глибоко релігійними (такими, що регулярно відвідують церкву (мечеть, молитовний дім), дотримуються в житті релігійних приписів тощо) вважають себе 5% старшокласників, проте й переконаних атеїстів стільки ж – 5%. Решта або помірковано релігійні (час від часу відвідують церкву (мечеть, молитовний дім тощо) – 34% або вірять у Бога, але не сповідують конкретної релігії – 33%, а 10% байдужі до релігії та церкви.
- Більшість вчителів задоволені своєю фаховою діяльністю (24% - цілком і ще 61% - скоріше задоволені). Проте лише 11% вчителів хотіли б, щоб їхні діти обрали професію вчителя (не хотіли б цього 59%). Основна причина незадоволеності – це мала зарплата і необхідність брати додаткові підробітки (76%).
- Переважна більшість вчителів (42%) вважають, що сучасна школа потребує певної ідеології (протилежну думку поділяє 24%). Водночас вчителі (77%) переконані, що школа повинна бути поза політикою.
- На думку вчителів, у нашій країні найбільше сприяють досягненню людиною високого соціального статусу насамперед – впливові родичі (55%), походження з родини з високим соціальним статусом (54%), заможні батьки (51%), і вже у другу чергу – високий інтелект, здібності (37%), а також уміння іноді йти в обхід закону (35%). А от у розвинених країнах Заходу, вважають вчителі, для досягнення успіху у першу чергу потрібні високий інтелект, здібності (80%), гарна освіта (69%), знання іноземних мов (35%) та уміння правильно розпоряджатися грошима (33%).

ДУМКА ВИПУСКНИКІВ-2011

Які почуття, виникають у Вас, коли Ви думаєте про власне майбутнє? (Позначте всі відповіді, що підходять).

	Випускники 2011	Україна 2011
Інтерес	65,0	16.2
Оптимізм	56,8	27.5
Надія	50,3	43.8
Упевненість	39,3	10.4
Радість	38,9	4.5
Тривога	29,8	36.1
Задоволеність	27,5	2.5
Розгубленість	25,4	18.7
Страх	20,6	21.5
Безвихідь	6,0	13.4
Песимізм	3,7	10.8
Важко відповісти	2,9	3.5

Байдужість	1,8	5,6

Якою мірою Ви пишастесь чи не пишастесь тим, що є громадянином України?
(Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

	Випускники 2011	Вчителі 2011
Зовсім не пишастось	4,8	3,1
Скоріше не пишастось	9,8	9,0
Важко сказати	25,7	29,7
Скоріше пишастось	32,4	41,1
Дуже пишастось	27,3	17,1

Який принцип взаємин між державою та громадянами підтримали б Ви особисто?
(Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

	Випускники 2011	Вчителі 2011
Люди мають йти на певні жертви заради блага держави	3,4	2,5
Держава має більше піклуватися про людей	77,8	82,7
Люди мають виявляти ініціативу та самі піклуватися про себе	12,0	11,3
Важко відповісти	6,8	3,5

Напевне, Ви вже маєте щодо вашого дорослого життя деякі плани. Що в цих планах найголовніше? (Позначте НЕ БІЛЬШЕ 3-х ВАРІАНТІВ).

Створити сім'ю	58,9
Мати цікаву роботу, займатися улюбленою справою	43,8
Отримати хорошу освіту	39,9
Зробити успішну кар'єру в суспільно-політичній або бізнесовій сфері	31,2
Виховати гарних дітей	27,0
Досягти високого рівня матеріального забезпечення (мати гарну квартиру(будинок), автомобіль тощо)	21,2
Створити власний бізнес	18,9
Багато подорожувати, побачити світ	12,5
Бути успішним – не важливо, в якій сфері	12,2
Виїхати жити та працювати за кордон	11,9
Приносити користь людям	8,3
Якомога повніше реалізувати свої здібності і таланти	7,4
Важко відповісти	1,1

Як ви оцінюєте сучасні можливості, котрими може скористатися молодь, вступаючи в самостійне життя. (Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

	Випускники 2011	Вчителі 2011
Цілком достатні	5,8	0,7
Достатні	30,1	9,8
Дещо обмежені	42,1	42,9
Вкрай обмежені	17,7	42,1
Важко відповісти	4,3	4,5

Що з переліченого нижче, на Ваш погляд, найбільшою мірою сприяє досягненню людиною високого соціального становища *В НАШІЙ КРАЇНІ, У РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ ЗАХОДУ?* (Позначте НЕ БІЛЬШЕ 5-ти ВАРІАНТІВ у кожному з двох стовпчиків).

<i>Варіанти відповідей</i>	<i>У нашій країні</i>	<i>У розвинутих країнах Заходу</i>
Впливові родичі	43,6	11,5
Високий інтелект, здібності	41,5	61,4
Уміння іноді йти в обхід закону	36,5	9,0
Гарна освіта	35,4	58,6
Заможні батьки	35,4	14,7
Гарне здоров'я	32,9	30,4
Готовність йти на ризик	30,0	20,8
Приваблива зовнішність	28,9	14,5
Уміння переконувати, красномовність	28,4	20,3
Впливові друзі	27,6	9,3
Знання іноземних мов	26,5	42,6
Уміння правильно розпоряджатися грошима	21,9	28,1
Походження з родини з високим соціальним статусом	28,1	19,5
Егоїзм, індивідуалізм	23,2	10,1
Чесність, принциповість	19,3	33,5
Вихованість, гарні манери	14,6	24,8
Готовність допомагати людям	19,0	27,3
Досвід, набутий на Заході (навчання, робота, стажування)	16,3	17,9
Політична грамотність	15,3	31,4

На які життєві обставини та інші чинники Ви зважатимете *ПЕРЕДУСІМ*, здійснюючи Ваш професійний вибір (Позначте НЕ БІЛЬШЕ 3-х ВАРІАНТІВ).

Покладатимусь на власні здібності і прагнення їх реалізувати	77,0
Зважатиму на рівень оплати праці в обраній професії	41,4
Зважатиму на перспективи кар'єрного зростання	41,0
Братиму до уваги фінансові можливості батьків	28,0
Братиму до уваги престиж обраної професії	27,3
Буду керуватися бажанням принести користь людям	24,3
Братиму до уваги привабливість обраної професії	20,0
Покладатимусь на зв'язки в обраній сфері діяльності	8,8

Наскільки на Ваш професійний вибір впливають:

Перелік чинників впливу	Середнє значення від 1 - зовсім не впливають до 5 - дуже впливають
Поради батьків, родичів	4.15
Консультації й настанови вчителів	3.36
Інтернет-ресурси (соціальні мережі)	3.20
Профорієнтаційні центри	2.99
Матеріали друкованих ЗМІ	2.98
Рекомендації друзів	2.97

Телебачення та радіо	2.73

Якому з напрямів Ви надаєте перевагу у виборі подальшої навчальної, професійної спеціалізації? (Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

Природничому, точним наукам (математика, інформатика, фізика, хімія, біологія, медицина тощо)	24,6
Соціально-політичному (економіка, соціологія, право, соціальна психологія, історія тощо)	16,3
Гуманітарному (філософія, філологія, релігієзнавство, антропологія, педагогіка тощо)	14,0
Бізнесу, менеджменту	11,2
Творчим професіям (журналіст, митець, музикант тощо)	10,2
Технічному, інженерній справі (металургія, гірництво, будівництво, електротехніка тощо)	6,8
Військовій справі	4,4
Я ще не зробив свій професійний вибір	4,1
Професійним заняттям спортом	2,9
Важко відповісти	2,7
Професіям сфери обслуговування	1,7
Сільському господарству	0,6
Робітничим професіям	0,3

Якщо б несподівано Ви отримали дуже велику кількість грошей, то як би Ви розпорядились ними? (Позначте НЕ БІЛЬШЕ 3-х ВАРІАНТІВ).

Вклав би кошти у якусь солідну справу або заснував власний бізнес	63,8
Побудував би собі будинок, придбав автомобіль, інші дорогі речі для себе і своїх близьких	58,2
Витратив би на навчання й освіту у престижних закладах в Україні чи за кордоном	40,8
Заощадив би більшу частину коштів у банку	26,8
Присвятив би себе улюбленому заняттю (хобі)	18,4
Значну частину роздав би бідним, зайнявся б благодійницькою діяльністю	18,3
Витратив би на розваги, подорожі	12,8
Важко відповісти	3,3

Якою мірою Ви вважаєте себе відповідальними за те, яким буде ваше життя? (Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

Моє життя – це насамперед результат моїх власних зусиль	59,2
Прагнутиму зробити своє життя таким, яким хочу, але не все залежить від мене	33,0
Вважаю, що докладати якихось спеціальних зусиль не потрібно, тому що життя людини складається під впливом різних обставин і меншою мірою залежить від її свідомого втручання	4,8
Важко відповісти	3,1

Якою мірою Ви готові до того, щоб зробити своє життя таким, яким Ви його уявляєте? (Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

Повністю готовий, вважаю себе спроможними самостійно будувати своє життя	44,6
Не зовсім готовий, не маю достатньої впевненості в тому, що зможу зробити своє життя таким, яким хочу	40,3
Поки що не вважаю себе готовим до того, щоб самостійно будувати своє життя	15,1

Оцініть ступінь важливості *ОСОБИСТО ДЛЯ ВАС* наведеного нижче: (Позначте ТІЛЬКИ ОДНУ ЦИФРУ у кожному рядку):

Середнє значення за шкалою від 1 – зовсім не важливо до 5 – дуже важливо

<i>Цінності</i>	<i>Випускники 2011</i>	<i>Вчителі 2011</i>
Міцне здоров'я	4.79	4.86
Міцна сім'я	4.76	4.80
Благополуччя Ваших майбутніх дітей	4.72	4.83
Цікава робота	4.64	4.64
Матеріальний добробут	4.53	4.61
Суспільне визнання (повага з боку друзів, колег, співгромадян)	4.43	4.41
Підвищення освітнього рівня (інтелектуальний розвиток)	4.38	4.63
Створення в суспільстві рівних можливостей для всіх	4.20	4.54
Державна незалежність України	4.18	4.34
Незалежність у справах, судженнях, вчинках	4.17	4.33
Сприятливий морально-психологічний стан у суспільстві	4.08	4.54
Можливість підприємницької ініціативи (створення приватних підприємств, заняття бізнесом, фермерство)	4.05	3.36
Можливість висловлювати думки з політичних та інших питань, не побоюючись за особисту свободу	3.93	3.98
Розширення культурного кругозору, залучення до культурних цінностей (через мистецтво, художню творчість, хобі тощо)	3.92	4.34
Національно-культурне відродження	3.88	4.33
Демократичний розвиток країни	3.84	4.23
Можливість критики і демократичного контролю рішень владних структур	3.66	3.70
Відсутність значного соціального розшарування (багаті–бідні, вищі–нижчі верстви суспільства)	3.62	3.82
Участь у релігійному житті (регулярне відвідування церкви, богослужінь, дотримання релігійних обрядів тощо)	3.26	4.0
Участь у діяльності політичних партій і громадських організацій	3.25	2.56

Як Ви оцінюєте стан власного здоров'я? (Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

Дуже добрий	15,5
Добрий.	49,2
Задовільний	31,2
Поганий	3,2
Дуже поганий	0,8

Чи є у Вас хронічні захворювання? (Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

Маю одне хронічне захворювання	25,5
Маю кілька хронічних захворювань	6,0
Не маю хронічних захворювань	68,5

На Вашу думку, що заважає деяким старшокласникам дотримуватися здорового способу життя? (Позначте НЕ БІЛЬШЕ 2-х ВАРІАНТІВ).

Лінь, брак сили волі та самоконтролю	71,6
Бажання «жити наповну», не обмежуючи себе	57,3
Незнання того, що може нашкодити здоров'ю	16,4
Надмірні навантаження у навчанні (на роботі)	15,7
Обмежені фінансові можливості	10,6

Що із перерахованого, на Ваш погляд, НАЙБІЛЬШОЮ МІРОЮ впливає на Ваше здоров'я? (Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

Ваш стиль життя (режим, харчування, фізична активність, звички тощо)	62,5
Стан довкілля, в якому Ви проживаєте	20,4
Важко відповісти	5,7
Ваші генетичні особливості та спадковість	4,3
Ваш спосіб мислення та Ваша поведінка в цілому	4,3
Ваші можливості користуватися медичними послугами	2,8

Ви палите?

Так	13,7
Ні	86,3

Як часто Ви вживаєте кожен з вказаних нижче спиртних напоїв? (Позначте ТІЛЬКИ ОДНУ ЦИФРУ у кожному рядку):

	Кілька разів на рік	1-2 рази на місяць	3-4 рази на місяць	2-3 рази на тиждень	Ніколи не вживаю
Слабоалкогольні (пиво, джин тонік тощо)	28,5	23,6	13,1	5,6	29,2
Вино, шампанське	54,5	16,2	5,2	1,0	23,1
Міцні алкогольні напої (горілка тощо)	23,1	4,9	2,8	1,3	68,0

Чи знаєте Ви особисто школярів, які мають досвід вживання наркотичних речовин?

Так, знаю одного такого учня	9,1
Так, знаю кількох таких учнів	19,9
Ні, таких не знаю	71,0

Чи користуєтесь Ви Інтернетом? (Позначте всі прийнятні відповіді).

	Випускники 2011	Вчителі 2011
Не маю потреби і ніколи не користуюсь	1,9	2,5
Маю потребу, але не маю можливостей користуватися	8,4	12,3
Користуюся вдома	80,5	72,3
Користуюся в комп'ютерному класі навчального закладу	21,9	32,4
Користуюся в інтернет-кафе, комп'ютерному клубі тощо	14,2	3,1
Користуюсь за допомогою мобільного телефону в будь-якому місці	36,1	5,1
Користуюсь в домі друзів, знайомих, родичів	24,8	11,9

Чи користувалися Ви за останні 30 днів? (Позначте ТІЛЬКИ ОДНУ ЦИФРУ у кожному рядку).

	Так	Ні
Електронною поштою (E-mail)	63,1	36,9
Інтернетом	94,7	5,3

З якою метою Ви використовуєте Інтернет? (Позначте всі прийнятні відповіді.)

Спілкуюсь у чатах, iCQ, соціальних мережах («Однокласники», «В контакті» тощо)	74,0
Шукаю інформацію для навчання/підвищення кваліфікації	72,4
Знаходжу й слухаю/переписую музику, фільми	66,1
Шукаю інформацію на теми, які мене цікавлять (кулінарія, автомобілі, спорт, живопис тощо)	61,1
Знайомлюся з останніми новинами, поточною інформацією	55,5
Користуюся електронною поштою	40,9
Спілкуюсь за допомогою спеціальних програм (Скайп)	44,0
Читаю анекдоти, гумор	33,4
Шукаю інформацію, потрібну для виконання професійних обов'язків	31,1
Просто блукаю по мережі	24,5
Знаходжу й читаю/переписую у свою електронну бібліотеку художні книги	22,3
Шукаю інформацію про товари/послуги	22,3
Знаходжу нові комп'ютерні ігри	20,8
Граю в комп'ютерні ігри он-лайн	19,3
Шукаю інформацію про вакансії, можливості працевлаштування	17,6
Здійснюю покупки он-лайн	15,7
Слухаю передачі радіостанцій через інтернет	12,5
Відвідую сайти державних, громадських структур тощо	12,5
Шукаю однодумців, партнерів для реалізації нових ідей, проектів, ініціатив	10,3
Беру участь у форумах, конференціях	9,9
Звертаюсь до офіційних (владних, учбових, громадських, міжнародних) структур	9,6
Знаходжу інформацію на теми сексу, еротики	9,6
Веду блог, віртуальний щоденник, «Живой Журнал», маю свій сайт	5,3
Підробляю (створюю сайти на замовлення, поширюю рекламу тощо)	4,4
інше (напишіть)	1,1
Не використовую інтернет	2,6

Чи задоволені Ви рівнем Вашої підготовки за кожним з поданих у таблиці предметів?
(Позначте ТІЛЬКИ ОДНУ ЦИФРУ у кожному рядку).

	Середнє значення за шкалою від 1 – зовсім незадоволений до 5 – цілком задоволений
Фізична культура	4.42
Трудова підготовка	4.29
Зарубіжна література	4.14
Медико-санітарна підготовка	4.14
Українська мова	4.11
Географія	4.11
Українська література	4.09
Інформатика	4.03
Історія України	4.03
Біологія	4.02
Всесвітня історія	4.00
Основи економіки	3.89
Алгебра	3.79
Геометрія	3.77
Астрономія	3.76
Іноземна мова	3.74
Хімія	3.67
Фізика	3.61

Яким ДВОМ-ТРЬОМ з перелічених навчальних курсів на вибір Ви віддали б перевагу, якби їх запропонували у старших класах? (Позначте НЕ БІЛЬШЕ 3-х ВАРІАНТІВ).

Основи психології	54,0
Автосправа	36,0
Правознавство	32,3
Основи філософії	24,7
Основи практичної риторики	19,2
Людиознавство	14,6
Суспільствознавство	14,5
Світська етика	14,2
Основи політології	13,4
Домогосподарство	10,2
Релігії народів світу	9,4
Християнська етика	6,6
Інший (який саме)	4,5
Не обрав би жодного з перелічених курсів	3,2

Якими є Ваші релігійні переконання? (Позначте ТІЛЬКИ ОДИН ВАРІАНТ відповіді).

Переконаний атеїст	5,0
Байдужий до релігії та церкви	10,5
Релігійний (вірю в Бога), але не сповідаю конкретної релігії	33,1

Релігійний, час від часу відвідую церкву (мечеть, молитовний дім тощо)	34,5
Глибоко релігійний, регулярно відвідую церкву (мечеть, молитовний дім), дотримуюсь у житті релігійних приписів тощо	4,7
Важко відповісти	12,2

Оцініть, будь ласка, матеріальний рівень життя Вашої сім'ї. (Позначте ТІЛЬКИ ОДНУ ЦИФРУ на шкалі)

0 Найнижчий	0,3
1	0,4
2	0,7
3	3,9
4	8,4
5	17,6
6	18,9
7	24,7
8	16,0
9	5,7
10 Найвищий	3,4

Ваше місце проживання:

Велике місто з населенням понад 250 тис. осіб	38,7
Невелике місто чи селище міського типу	31,4
Село	30,0

ДУМКА ВЧИТЕЛІВ-2011

Якою мірою Ви задоволені Вашою фаховою діяльністю?

Цілком задоволений	24,1
Скоріше задоволений	60,6
Скоріше незадоволений	6,8
Зовсім незадоволений	1,3
Важко відповісти	7,1

Якщо незадоволені, то з яких причин? (Позначте всі відповіді, що підходять).

Мала зарплата і необхідність брати додаткові підробітки	76,1
Незадовільні умови праці (приміщення, технічне оснащення тощо)	32,8
Професійне вигоряння (втрата зацікавленості в професії)	18,7
Труднощі у спілкуванні з батьками	11,0
Недостатні можливості кар'єрного зростання	10,7
Труднощі в роботі з дітьми	10,5
Погана організація праці	7,0
Відсутня можливість підвищувати педагогічну кваліфікацію	2,6
Неможливість знайти порозуміння з колегами	1,9

Чи потребує сучасна школа певної ідеології?

Так	42,5
Ні	24,3
Важко відповісти	33,2

Чи згодні Ви з тим, що школа має бути поза політикою?

Так	76,9
Ні	12,5
Важко відповісти	10,6

Якою мірою, на Вашу думку, авторитет учительської професії залежить від виконання вчителями своїх професійних обов'язків?

Сильно залежить	63,5
Деякою мірою залежить	28,4
Слабко залежить	4,0
Зовсім не залежить	1,6
Важко відповісти	2,5

Чи хотіли б Ви, щоб Ваші діти обрали професію вчителя?

Так	11,6
Ні	59,2
Важко сказати.	29,3

Що з переліченого нижче, на Ваш погляд, найбільшою мірою сприяє досягненню людиною високого соціального становища В НАШІЙ КРАЇНІ, У РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ ЗАХОДУ? (дайте не більше 5 варіантів відповіді по кожному з двох стовпчиків)

<i>Варіанти відповідей</i>	<i>У нашій країні</i>	<i>У розвинен их країнах Заходу</i>	
Впливові родичі	54,9	80,1	Високий інтелект, здібності
Походження з родини з високим соціальним статусом	54,5	69,0	Гарна освіта
Заможні батьки	50,9	35,2	Знання іноземних мов
Високий інтелект, здібності	37,0	33,8	Гарне здоров'я
Уміння іноді йти в обхід закону	34,9	33,0	Уміння правильно розпоряджатися грошима
Впливові друзі	32,3	27,8	Готовність йти на ризик
Гарна освіта	30,9	26,4	Уміння переконувати, красномовність
Гарне здоров'я	27,5	25,3	Походження з родини з високим соціальним статусом
Знання іноземних мов	24,7	23,3	Політична грамотність
Готовність йти на ризик	22,4	21,7	Чесність, принциповість
Уміння правильно розпоряджатися грошима	17,5	13,9	Вихованість, гарні манери
Уміння переконувати, красномовність	17,1	11,4	Готовність допомагати людям
Приваблива зовнішність	12,7	10,8	Заможні батьки
Егоїзм, індивідуалізм	11,4	9,6	Егоїзм, індивідуалізм
Чесність, принциповість	10,8	7,2	Приваблива зовнішність
Готовність допомагати людям	10,5	6,5	Впливові родичі
Політична грамотність	9,8	5,3	Прагнення й уміння робити людям добро
Прагнення й уміння робити людям добро	6,4	4,5	Впливові друзі

Ваша стать:

Чол.	14,0
Жін.	86,0

Ваш вік (вказіть) :

до 30 років	13,8
30-54	73,3
55 і більше	12,9

Ваш загальний педагогічний стаж (вказіть) :

до 5 років	8,1
до 10 років	10,1
до 20 років	31,1
20 і більше років	50,6

Ваше місце проживання:

Велике місто з населенням понад 250 тис. громадян	44,4
Невелике місто чи селище міського типу	39,9
Село	15,7